

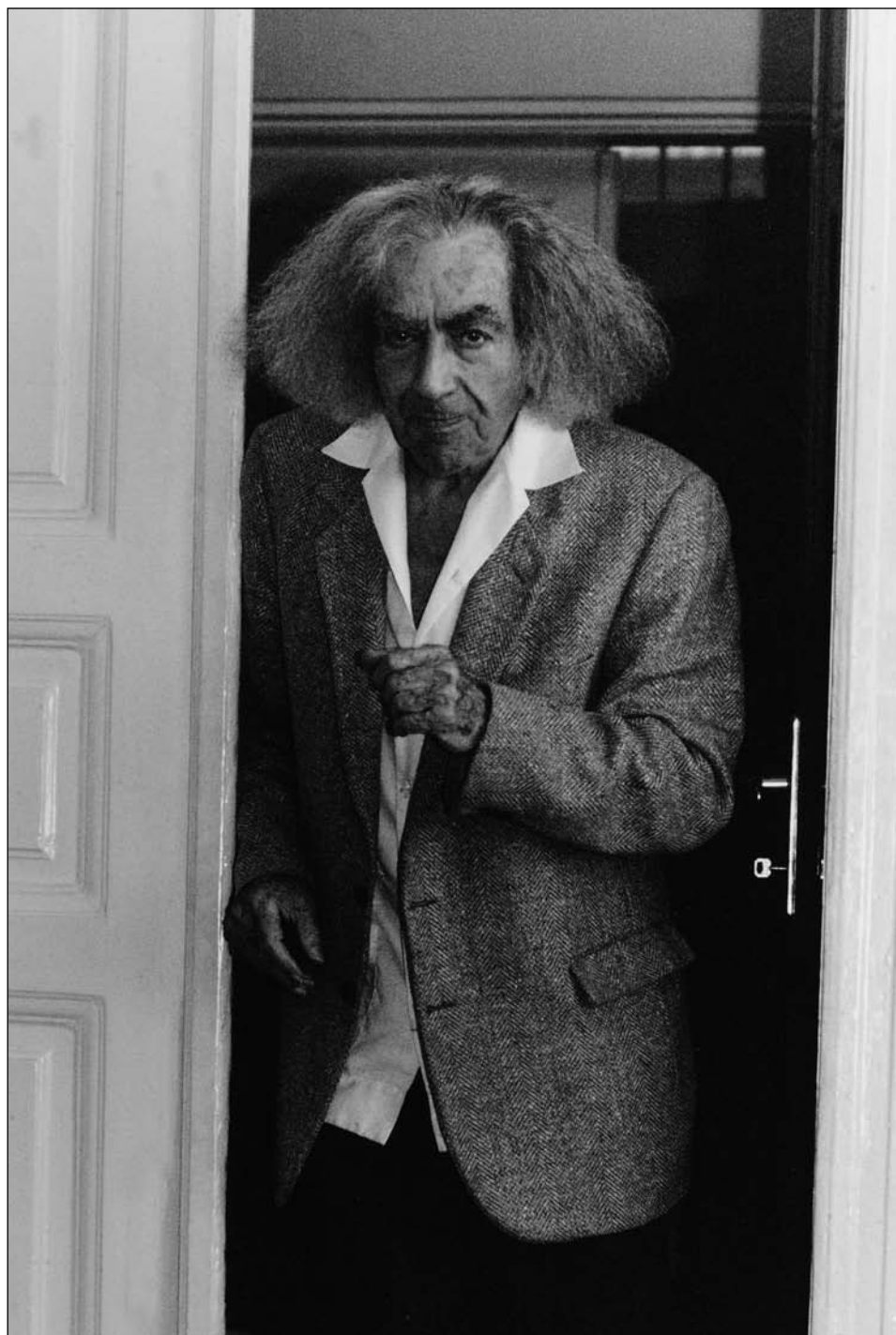
Füzi László

Búcsú Faludy Györgytől

Volt egy közös „játékunk” Faludy Györggyel: amikor elkészöntünk egymástól, azt mondtuk, találkozunk még. 1999-ben mondta ezt nekem először Gyuri bácsi, akkor a lakásán látogattuk meg. Amikor először hallottam tőle ezt, nem voltam biztos abban, hogy „jóslata” megvalósul, ám amikor újra találkoztunk, aztán ismét újra, már tudatosan mondtuk egymásnak ezt a rövidke mondatot. Mintha a közeledő halált akartuk volna eltávolítani a körünkből. Utoljára a Könyvhéten, júniusban búcsúztunk el így egymástól, itt Kecskeméten, akkor betegbb volt minden korábbinál, de azok után, amit megélt, biztos voltam az újabb találkozásban. Megrendítő volt, hogy ezek után már csak a hamvait őrző urna előtt állhattam meg egy percre.

Mindaz, amit a halála óta eltelt napokban-hetekben leírtak róla, számomra azt bizonyítja, hogy mennyire nem értik Faludy Györgyöt. Versein a művészetet kérték számon, emlékezésein a hitelességet, miközben elfeledkeznek arról, hogy teljességgel személyessé formált versvilágot hozott létre, olyan versvilágot, amelyek a ma – sokszor már érzéketlen – olvasójának az érzelmeire is képesek hatni, s hogy az emlékezésnek-emlékezéseknek is létezik a szó szerinti hitelességnél mélyebb hitelessége. Nem mondom, mert nem mondhatom, hogy Faludy György célja a huszadik század átélése vagy túlélése volt, de abban, hogy szuverén módon élte meg a huszadik századot, pedig a poklaival is találkozott, biztosan szerepe volt a személyessé formált kulturális stratégiának, ahogy annak is, hogy az örök ember nagy kérdéseit állandóan a fejében tartotta. A minden vonatkozásában huszadik századi szellemi pozícióját alighanem Fried István jellemezte a legpontosabban. Költészete, mondta, „látszólag nem veszi tudomásul a modernizmusok kihívásait, valójában a maga szubverzivitásával hajtja végre költői fordulatát”, majd hozzátette: „Különösen hangsúlyossá válik az a fölismerés, hogy az elitárius és a populáris kultúra/költészet közötti határ eltörlésében Faludy verseinek, átköltéseinek, újragondoló lírájának milyen számottevő a szerepe. Nem kevésbé az a folyamat figyelemre méltó, amely a ‚korszerű’ chanson irodalmi emancipálását végezte el Szép Ernő és mások nyomában járva. ... Faludy kezdetben a nagyvárosi szemlélő, kóborló aspektusából vizsgálódott, majd megadatott számára az emigráns kétségbe ejtő szabadsága, hogy rátaláljon a nyelvi (ös)hazára, és végül a hazatérés lehetőségét adjon arra, hogy megerősítse a hajdani fölismerést: az életút érzékeny utazás ‚volt’, amelynek során alkalom nyílt a sterne-i ironizálásra, a pamfletre, a szonett-kísérletekre, egyszerűen az állandó költői/költészetbeli útonlétre.”

Meggyőződésem, hogy óriási szerepet vállalt magára és töltött be immáron végleges hazatérése után is: a történetiség gondolatát vitte be a történelmi távlatokat egyre inkább elveszítő világunkba. Akkor, amikor kortársai, barátai kritikai kiadásokban és monográfiák lapjain léteznek, képes volt egyszeriben élővé, természetessé és sokszor akár hétköznapivá is formálni őket. *„Ez a való kép. Sok ezer barátja / van és ő ír, versel, mulatag, oktat, / játszik s nem sír. Az ország vidítója. / / De titkon jeges, tébolyult magányban / élt köztünk, pusztá szikla. Én vagyok csak / az egyetlen, ki ezt még tudja róla”* – írta nálunk megjelent versében Karinthy Frigyesről (aki-

Faludy György – fotó: Bahget Iskander

nek a sírja közelében temették el), s még hány és hány ember volt, akinek már csak ő ismerte emberi valóját. Ezért is gondolom, hogy irodalmi estjeinek, beszélgetéseinek – melyek nélkül, azt hiszem, élni sem tudott volna –, szintén megvolt a maga nagyon fontos szerepe. Sokan és sokszor hallgatták, éppen azért, mert az életünkben lassan eltűnő hangot képviselte.

A *Forrással* hazatérte óta szoros volt a kapcsolata. Az emlékek másfél-két évtized alatt is összegabalyodnak, de az biztos, hogy először Szegeden találkoztunk, 1988. szeptember 30-án, ahogy a Villon-kötetbe írt dedikáció alatt a dátum ezt őrzi, amikor az emlékezetes nagy szegedi egyetemi estje előtt a Móra-kollégiumban kerestük fel Szekér Endrével, aztán Pesten, a Kossuth Klubban, Herceg János jubileumi estje előtt, oda Benes Józseffel utaztunk fel, a két idős író egy órával az est kezdete előtt meghitten beszélgetett egymással, ebbe a beszélgetésbe kapcsolódtunk be, Benes nagy belépőjével. Az elmúlt években számos versét-írását közöltük, még több levelet váltottunk, a levelekbe bele-beleolvasva utólag is tudatosítom, hogy írásainkra-könyveinkre is reagált bennük, részt vett irodalmi estjeinken, sokszor és emlékezetesen szerepelt a *Forrás* „kötelékeiben”, még Kiskunhalason is vele együtt léptünk fel, a *Forrás* azonban csak a kezdeményező és elindító szerepet töltötte be Faludy György és Bács-Kiskun megye, Faludy György és Kecskemét kapcsolatában. A Katona József Könyvtárban rendezték meg, Ramháb Mária igazgató kezdeményezésére azt a nagyszabású irodalmi estet, amelyen az akkor kilencvenesztendősköltőt köszöntötték. Kecskeméten találta meg, ha lehet ezt mondani, a fotósát is, Bahget Iskander személyében. Faludy Györgyről a legjobb fotókat Bahget Iskander készítette, ebben biztos vagyok, ezt a kapcsolatot erősítette meg a tavaly nyári beszélgetés Iskander kertjében. Benes József portrét készített a költőről, az említett születésnapon adta át az emlékezetes hajkorona körvonalait követő rajzot a kép „alanyának”. Az említett, idén júniusi beszélgetést a Kecskeméti Televízió teljes egészében rögzítette és sugározta. Kecskeméten, mint annyi más helyen, kultusza volt Faludy Györgynek – aki mindenkivel, akivel kapcsolatba került, így szerkesztőségünk tagjaival is, a szélesebb Forrás-kör tagjaival is személyes kapcsolatot ápol. A júniusi, a Könyvtárban lezajlott beszélgetés minden mozzanatára emlékszem: fáradtan, megtörtén érkezett, a beszélgetés során viszont hihetetlen koncentrációval fontos, megőrzendő mondatokat mondott. Elmesélte, mennyire szereti Kecskemétet, s hogy azért szereti, mert Kecskemét a kultúráján keresztül mutatja meg a maga arcát. Arra a kérdésre pedig, hogy mivel tölti az idejét, nagyon egyszerű és emberi mondattal válaszolt: Élvezem az életet. Mondta ezt kilencvenhat évesen, a huszadik századot átélve, betegségekől sújtottan azoknak, akik a mai Magyarországon annyi mindent megtanulhatnak, csak egyet nem, élvezni az életet. Sokat, nagyon sokat veszítettünk a halálával – akkor is, ha arra gondolunk, hogy miképpen adta tovább a huszadik századi örökön való útonlét emlékeit, s akkor is, ha a magunk vele kapcsolatos emlékeire gondolunk.

Folyóiratunk megjelentetését a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Nemzeti Kulturális Alap

nka
Nemzeti Kulturális Alap

és a

József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány
támogatja.